

S-kuckó

Mondogassuk előbb lassan, jól artikulálva, majd egyre gyorsulva:

- susüsó-sösasá-susüsó-sösasá...
- esésis-asásős-esésis-asásős...
- ussu-esse-osso-issi-ussu-esse-osso-issi...
- ursu-erse-orso-irsi-ursu-erse-orso-irsi ...

Ejtsük tisztán a következő szópárokat, ikerszavakat, majd mondjuk az egész szósort gyorsabban, nyelvgyötrőként:

- susmus
- tessék-lássék
- sete-suta
- islog-pislog

Ejtsük tisztán a következő szósorokat, szókapcsolatokat, majd mondjunk egy-egy szósort gyorsabban, nyelvgyötrőként ismételve:

- mese-mese meskete
- se lát, se hall
- ide süss, üsse kő
- lassan a testtel

Nap- és esőhívogató

Kézfogással alkossunk kört. Mondogassuk a *Süss ki, süss ki* kezdetű mondóka első három sorát úgy, hogy a karokat negyed értékenként lendítjük hátra-előre (lásd az N-kuckó naphívogató játékát)! A negyedik sorral két karunkat előrenyújtva adjuk az adományt. Az ötödik sorral emeljük a kezünket magasba, az utolsó sorral engedjük le, tenyerünket a föld felé fordítva!

Süss ki, süss ki,		tá-tá tá-tá
süss napocska,	□□	ti-ti-ti-ti
Isten tányérkája!	□□	ti-ti-ti-ti tá-tá

Tejet, vaját adok,	□□ □□	ti-ti-ti-ti tá-tá
süss ki meleg,	□□	ti-ti-ti-ti
bújj el hideg!	□□	ti-ti-ti-ti

A napsütés nem elég a növényeknek, eső is kell hozzá. Mondogassuk az *Ess, eső, ess!* kezdetű mondókát mimes mozgással kísérve:

- 1–2. sor: emeljük fel magunk elé a kezünket, ujjainkkal esőmozgást utánozva
- 3–4. sor: hajoljunk a földre, és kezünkkel a búza növekedését mutassuk / vagy guggoljunk le, és mi magunk legyünk a búzanövény: növekedve, bokrosodva.

A mondóka ritmusa:

Ess, eső, ess!	□□	tá-ti-ti tá (szün)
Holnap délig ess!	□□	ti-ti-ti-ti tá (szün)
Búza bokrosodjon,	□□ □□	ti-ti-ti-ti tá-tá
zab sokasodjon!	□□	tá-ti-ti tá-tá

ESŐ ÉS ZÖLDSÉG

Esőkép

Eszközigény: Kék vagy fehér színű karton, kék és fehér színű lapok, fonalak, ragasztók, ollók

Készítsünk közösen esőképet, amihez sok esőcseppre van szükség. Minden gyerek hajtogasson néhány esőcseppet kis papírnégyzetekből (kb. 6x6–8x8 cm), ami lehet kék vagy fehér színű. A hajtogatás egyszerű, egy bemutatóvideón is megnézhetjük.

Kattints ide!

Készítsünk egy nagy felhőformát, ez lesz az esőfelhő! A felhő alá helyezzük el az esőcseppeket, amire két megoldást javaslunk:

- Fehér vagy kék színű alapkarton tetejére ragasztjuk a felhőformát, alá a cseppeket.

- A cseppeket fonalakra ragasztjuk, egy fonalon egymás alá több cseppet. A fonalakat a felhőhöz erősítjük ragasztással, tűzéssel vagy varrótüvel történő fűzéssel, kötéssel.

Az esőképet falon vagy szabadon függesztve helyezhetjük el (pl. lámpatesten).

Kóstolgtató

Eszközигény: Zöldségstálak, fogpiszkálók

Tavasszal, ha kisüt a nap, és bő eső hullik, kizöldül minden, és a konyhakertben is növekedni kezdenek a zöldségek. Akár a kertből, akár a piacról vagy boltból, friss zöldségeket fogyaszthatunk végre, és velük sok vitamint.

Tartsunk zöldségkóstolót! Egy tálba kis karikákra vagy kockákra, szeletkékre vágva helyezzünk el különböző zöldségeket: sárgarépat, salátát, spenótot, spárgát, sóskát, uborkát, zellert stb.! A gyerekek behunyt szemmel, egyesével, egy-egy tűhegyes fogpiszkálóval nyúljanak a tálba, szúrjanak fel egy falatkát, kóstolják meg, és találják ki, milyen zöldség!

Majd nyitott szemmel válasszanak egy-egy új falatkát, amíg a tálból minden el nem fogy!

Olvassák el a gyerekek némán Békés Márta *Kóstolgtató* című versét, és gyűjtsék ki, milyen zöldségnevek szerepelnek benne! Segítenek a vers mellett látható képek.

Felkészülés után soroljuk a zöldségeket: saláta, zeller, sóska, sárgarépa, spárga, spenót, tök.

Kóstolgtassuk a szavakat: Melyikben van s hang?

Keressük meg a versben szereplő neveket: Jóska, Mátyás, Sára, Ákos.

Mi a közös bennük? – Mindben van s hang.

Gyűjtsünk még lány és fiúneveket

- s kezdőhanggal, pl.: Sarolta, Sándor, Samu, Stefi, Soma, Simon
- s hanggal a szóban vagy a szó végén, pl.: Dénes, Juliska, Ilus, István, Menyus, Piroska

Alkossunk mondatokat, amiben van egy személynév és egy zöldségnév s hanggal. Pl.:

Saci nem szereti a sárgarépa-főzeléket.

Menyus salátát rágcsál, mint a tengerimalac.

Tessék, itt egy marék sóska, Ilus.

Sünkuckó

Eszközигény: Krumplik, fogpiszkálók

Kis csoportokban alakítsanak a gyerekek krumpli és fogpiszkálók segítségével sünfigurát! A tüskék végére tűzhetnek egy-egy zöldségfalatot is a süni számára, különféle zöldségekből.

Az elkészült sünöket költöztessük össze egy sünkuckóba, és alkossanak együtt egy süncsaládot! A kuckót kibélelhetjük falevelekkel, mohával.

SÜNVILÁG

Esti sün

Kérdezzük meg a gyerekektől: Ki találkozott már élő sünnel? Mikor? Hol? – Meséljenek az élményeikről!

Hallgassunk meg egy verset, amiben a költő mesél a sünről!

A vállalkozó gyerekek olvassák fel Balázs Imre József *Esti sün* című versét! Ha sokan jelentkeznek olvasásra, kétsoronként válthatunk felolvasót.

Beszélgessünk:

Mit tudtunk meg a sünről?

Mikor indul útnak? Milyen napszakban? Miből derül ki ez a versben? (cím és bagolyhuhogás)

A sün, mint a bagoly, éjszakai állat. Napnyugta után indul ennivalót keresni. Tudjátok-e, mi a fő tápláléka? – rovarok, hernyók, csigák, giliszták, de növényi táplálékot is fogyaszt

Mire valók a tüskéi? – főleg védekezésre: veszély esetén szúrós labdává gömbölyödik, de a rugalmas tüskék az ütések, esések ellen is védenek.

Suttogó kórus

Hogy senki se maradjon ki az olvasásból, olvassák el a verset a gyerekek párban, soronként felelgetve egymásnak!

Majd alkossunk a párokból suttogó kórust, hiszen este van, és a csendben csak a süni motozása hallatszik. Az 1. szólam a páratlan sorokat, a 2. szólam a páros sorokat olvassa suttogva. Az alapritmus kétsoronként mindkét szakaszban ugyanaz:

Sün lép, sün szuszog,	□	tá-tá ti-ti-tá
Sötétben bagoly huhog.	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
Sün jön, sün motoz,	□	tá-tá ti-ti-tá
Lehull egy fenyőtoboz.	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá

Sünnep

Eszközигény: Ritmushangszerek

A sünök éjszakái elég sok munkával telnek, mire összeszedik a mindennapi falatot. Éjjelente több kilométert is gyalognak táplálékkeresés közben, ami a kis állat testéhez képest elég nagy távolság.

De ha vannak munkás sünihétköznapok, vagyis hétközéjjelek, vajon vannak-e süniünnepek? Ezzel játszik Miklya Zsolt *Sünnep* című verse. Olvassuk fel a gyerekeknek, majd beszéljünk: Mi teszi ünnepivé a verset?

Mit ünnepelnek a sünök? Mi az a holdalma? Segít a kép. (telihold)

Hogyan zajlik a süniünnep? Mi a neve a versben? (sünnep)

Hogyan keletkezett ez a szó? Fejtsük meg a szójátékot:

sün + ünnep = sünnep (közös rész az **ün**, egy **ün** kiesik)

Segítsünk a sünöknek mi is ünnepelni! Olvassuk a verset ritmizálva, ujjunkkal koppantva a ritmust! Ha már jól megy, zörgő-börgő ritmushangszerekkel (rázóák, kaparók, csörgők) és egyéb zörejekkel (szuszogás, motozás, kaparászás) kísérhetjük. A dallamos ritmust az ütemhangsúly mellett az időmérték alakítja:

<u>Sok</u> kicsi <u>fénylő</u> orr,	– U U – – –	tá-ti-ti tá-tá-tá
<u>sünnel</u> telt <u>tisztás</u> .	– – – – –	tá-tá-tá tá-tá
<u>Holdalma</u> <u>ragyog</u> <u>fenn</u> ,	– – U U – –	tá-tá-ti ti-tá-tá
<u>sün</u> , <u>sün</u> , <u>sün</u> , s <u>ünnep</u> ,	– – – – –	tá-tá-tá tá-tá
<u>sünnepel</u> a <u>sok sün</u> .	– U U U – –	tá-ti-ti ti-tá-tá

Sünképek

Eszközигény: Falevelek, rajzlapok, ragasztók

Alkossanak a gyerekek sünalakot falevelekből, amihez különféle formájú, színes leveleket használhatnak! A leveleket érdemes előtte lepréselni.

A Színes ötletek blog bemutatja a készítés menetét.

Kattints ide!

Levelek helyett papírkollázssal is elkészíthetik a sünképet. Kis csoportokban egy-egy nagyobb képet is alkothatnak, ami a Sünnepet ábrázolja.

SÜTI, SÜTI, SZÓSÜTI

Mit sütsz?

Valószínűleg ismerik más a gyerekek az alábbi nyelvgyötrőt, ami valóban próbára teszi a nyelvet. Mondogassuk előbb lassan, tiszta kiejtéssel, majd egyre gyorsabban! Ki meddig bírja?

Mit sütsz kis szűcs?

Sós húst sütsz kis szűcs?

Mit sütsz még s-sel? – Gyűjtsünk olyan ételeket, amelyeket valóban sütni lehet, és van bennük s hang! Pl.: rétest, bélest, süteményt, piskótát, túrós buktát, tepsis krumplit, lángost, sós kiflit, rántott húst, májas hurkát, virslit stb.

Piros pecsenye

A pecsenyehús pirosra sül a sütőben. Innen kapta nevét az alábbi játék:

A gyerekek párban szembefordulnak egymással (legjobb álló helyzetben). Kezüket vízszintesen előrenyújtva a tenyerüket egymásra helyezik. Akinek a keze alul van, gyors mozdulattal próbál rácsapni a tenyerével a társa kézfejére. Ha sikerül, újra alulra teszi a kezét, és újra ő üt (vagyis ő a „sütő”). Ha nem sikerül, felülre teszi a kezét, a másik alulra, és ő következik ütéssel. Akinek sokat „sül” a kézfeje, bizony piros lesz a csapásoktól. Aki sokat süt, annak a tenyere lesz piros.

Süssünk, süssünk

Eszközigény: Számítógép, hangszóró

A *Süssünk, süssünk valamit* kezdetű mondókának, illetve játékdalnak több változata létezik. Az ABC-kuckóban található változat énekelhető játékdal, aminek kottáját megtaláljuk a Csemadok weboldalán.

Kattints ide!

Tanuljuk meg a dalt, és énekelve játszunk vele rétestekerő sorjátékot:

A játékosok sorba állnak, és megfogják egymás kezét. A sor elején álló játékos elindul, vezeti a sort, és miközben énekelnek, a sor csiga alakúvá tekeredik össze.

Ezután újramezdik az éneket. Most a sor másik végén álló játékos, aki kívül van, vezeti a sort új rétestekerésbe.

Süssünk rétest mimes mozgással is – a tanító mondja, amit a gyerekek mozgással utánoznak:

- Beteuszem a tésztát a sütőbe. – Kézen fogva leguggolnak.
- Meggyújtom a sütőt. – „Ssss” hanggal sisteregnek.
- Nagyobb lángra veszem. – Erősödik a sistergés.
- Megnézem, nyers-e még a tészta. – A tanító megnyomkodja a fejüket.
- Még nagyobb lángra veszem. – Még hangosabb a sistergés.
- Gyorsan eloltom, mert odaég. – Hirtelen csend lesz.
- Késsel felszeletelem a tésztát. – A tanító kezével szétvágja a kézfogásokat.
- Finom illata van! Megcukrozom. – A tanító „cukrot szór” a játékosokra. Majd sorban felhúzza a réteszeleteket a földről.

Játék forrása:

Kattints ide!

Spenótkérdés

Mérjük fel az osztályban, kinek milyen a viszonya a spenóthoz:

Ki szereti? Ki utálja? Ki az, akinek mindegy: megeszi, de nem rajong érte.

Gyűjtsünk érveket a spenót mellett és a spenót ellen is!

Majd alakítsunk egy spenótpártot és egy spenótellenes pártot!

A két párt válasszon 3-3 képviselőt, akik üljenek le egy asztalhoz egymással szemben, mint a két párt küldöttsége! Rendezzünk a képviselők között vitát! Az osztály többi tagja úgy figyelje a vitát, mintha tv közvetítené! A tanító legyen a moderátor, egyenlő időt és szóláslehetőséget biztosítva a feleknek!

A vita akkor lesz eredményes, ha valamiféle megegyezés is születik a végén.

Spenótmese

Kérdezzük meg a gyerekeket: Mit gondoltok, Sára szerette a spenótot, vagy nem?

Kiderül Miklya Luzsányi Mónika *Sára és a spenót* című történetéből.

Olvassuk fel a történet első felét eddig: „...míg meg nem érkezik a királyfi.”

Kérdezzük meg a gyerekeket: Mit gondoltok, Sárahoz megérkezett a királyfi?

Aki igennel válaszol, mesélje el, hogyan képzele? Akár folytathatjuk is a királyfi érkezésével valódi meseként a történetet.

Majd olvassuk végig a történet második felét, és beszélgessünk:

Ki volt a királyfi? Hogy nézett ki? Hogy beszélt? Mit tett? Hogy viselkedett?

Hogyan hatott a királyfi Sára-ra? Milyen változás történt az életében?

Ugye, ez valóságos csoda, mint a mesében.

Mit gondoltok, ki lehetett a királyfi a valóságban? (Egy rokon? A család rég nem látott barátja?

Egy külföldi vendég?)

Sose-mondatok

Sose mondd, hogy én ezt utálok, soha meg nem eszem! Sose tudhatod, mikor jön a fordulat, és nemszeretemből szeretem lesz.

Tapasztaltatok már ilyen váratlan fordulatot? Aki igen, meséljen róla!

Folytassák a gyerekek a mondatot: „Sose tudhatod, ...”

Folytassák úgy is, hogy csak a kezdőszó kötött: „Sose...”

Olvassuk el Lackfi János Sose című versét úgy, mintha minden sor egy önálló mondat volna!

Melyik sor a legviccesebb? – Hallgassuk meg a gyerekek sorválasztását!

Mitől vicces az egész vers? Miért?

Mi köti össze a sorokat? Mi a közös bennük? – A legtöbb szó s hanggal/betűvel kezdődik, és a szavakban is sok az s hang/betű.

Gyűjtsük ki a versből azokat a szavakat, amelyek azt fejezik ki, hogy valaki valamit csinál! – sörözik, sí-rí, sikít, siet, sántít, sakkozik, segít, sebez.

Gyűjtsünk még hasonló, s hanggal kezdődő szavakat! Pl.: suttog, sorakozik, sorol, selypít, sétál, sikál, siklik, sűg, sűt, sűndörög stb.

Mondjunk ezekkel a szavakkal is „Sose...” kezdetű mondatokat! Lehetőleg olyanokat, amikben minél több s hang van. Pl.:

Sose sűg-bűg a sirály.

Sose sétál a kosár.

Sose sűndörög a muskátli.

Fordítsuk meg a „sose” szó jelentését, legyen belőle „máskor is”. Alkossunk s hangokkal tűzdelt mondatokat ezzel a kezdéssel: „Máskor is...”! Pl.:

Máskor is segít nekem Sári.

Máskor is sáros lett a sarum.

Máskor is magasan száll a sas.